
DAGENS FRÅGOR

Den tredje vägens
misslyckande

Försvarsministern medverkar till dubbla budskap

Dagen innan ÖBs rapport skulle presenteras misstänkliggjorde generalen Nils Sköld i Dagens Industri grunden för Sveriges tidigare diplomatiska agerande gentemot Sovjetunionen. Han gjorde det genom att på nytt ge liv åt ryktet om att en skadad ubåt strax efter Hårsfjärdenincidenten skulle ha eskorterats ut genom Öresund av en annan ubåt. Detta rykte avfärdade ubåtsskyddskommissionen, med den tidigare försvarsministern Sven Andersson i spetsen, som grundlöst.

Det är givetvis allvarligt när en general använder sig av sin ställning och sin trovärdighet som tidigare arméchef för att misstänkliggöra Sveriges utrikespolitiska agerande mot en stormakts militära kränkningar av vårt territorium. Det är än mer allvarligt om han gör detta genom att återuppliva gamla rykten som svensk marin expertis – till vilken Sköld inte hör – och en av regeringen tillsatt kommission avfärdat som grundlösa. Det finns inget den kränkande stormakten mer önskar än växande ovisshet och tvivel kring ubåtskränkningarna. På det viset kan en misstro mot vår försvarsförmåga och mot våra myndigheter växa fram samtidigt som vi blir tillvanda vid kontinuerliga rapporter om kränkningarna utan att dessa tillåts vara oomtvistade fakta i vår säkerhets- och utrikespolitiska debatt.

Hade generalen Sköld enbart talat i sin egenskap av general och f d arméchef hade hans uttalanden oavsett de allvarliga konsekvenserna enbart varit en fråga om hans heder. Nils Sköld uttalade sig emel-

lertid inte som privatperson. Han uttalade sig som politiskt tillsatt tjänsteman i försvarsdepartementet och därmed som en företrädare för regeringen. Försvarsministern var dessutom personligen informerad om Skölds utspel.

Därför är denna affär inte främst en fråga om vilka förlöpningar en politiskt tillsatt tjänsteman gjort sig skyldig till och vad regeringen avser att vidtaga för åtgärder mot denne. Nils Sköld lämnade dessutom sin tjänst i och med årsskiftet. Vad saken framför allt gäller är det faktum att försvarsministern var informerad om de uttalanden Sköld skulle göra och accepterade att han fick göra dem som sakkunnig i försvarsdepartementet.

Nu är frågan: vad tänker Ingvar Carlsson göra för att reparera den skada som Roine Carlsson och Nils Sköld gemensamt åsamkat svensk säkerhets- och utrikespolitik?

Sverige och zonen

Överenskommelsen mellan Sverige och Sovjetunionen om den "vita zonen" innebär att ett avtal slutits om ett territorium som under närmare 20 års tid varit föremål för förhandlingar. Det är i sig bra att den ekonomiska gränsen är reglerad. Vi kan nu konstatera att ett avtal har slutits liksom att detta avtal – oavsett om det kunde blivit bättre eller sämre – faller under regeringens ansvar. Det finns däremot ingen anledning att framställa förhandlingsresultatet som en svensk triumf eller som ett uttryck för Sveriges och Sovjetunionens goda relationer.

För det första är det en eftergift från den mittlinjepprincip som Sverige haft all anledning att hävda. Mot den bakgrunden är det anmärkningsvärt att såväl statsminister som utrikesminister framställt överenskommelsen som en triumf utifrån perspektivet att vi som ett litet land fått mer än supermakten. Den typ av uttalanden ger sken av att det egentligen är nävrätten och inte folkrätten som styr uppgörelser mellan små och stora nationer. Accepterar man det perspektivet blir varje förhandlingsframgång för den lilla staten ett uttryck för den stora statens generositet. Så undermineras folkrätten till nackdel för alla små nationer. Vad vi definitivt kan se i dag är att den svenska överenskommelsen gjort det svårare för Norge att hävda och få genomslag för mittlinjepprincipen i förhandlingarna om ett betydligt större område i Barents hav.

För det andra är det inte ett uttryck för speciellt goda relationer mellan Sverige och Sovjet att vi vid förhandlingsbordet tvingas till eftergifter. Betydligt mer avgörande för Sveriges relationer är de kontinuerligt pågående ubåtskränkningarna och Sovjetunionens övergripande ambitioner i Östersjön. Den svenska regeringen har mot den bakgrunden ingen anledning att inför den svenska opinionen framhäva en förment sovjetisk vänlighet och generositet som sägs följa i spåren av glasnost och perestrojka. Enkelt uttryckt kan det sägas att Sveriges relationer med Sovjetunionen inte bestäms av var vi gemensamt drar gränsen över vattnet utan av var Sovjetunionen drar gränsen under vattnet.

Att resa på semester

ett rykte gick att några Stockholmspoliserna varit i Sydafrika och att de deltagit i en samvaro med sydafrikanska poliser, kanske rent av fått en skolning i apartheid. Myndigheten i Stockholm tillsatte i god svensk stil en utredning. Denna konstaterade att en förväxling kan ha skett mellan svensk och schweizisk, men det klargjordes också att några svenska poliser på egen bekostnad rest till Sydafrika på semester. Däråt var enligt utredningen intet att göra.

En socialdemokratisk viceordförande i polisstyrelsen i Stockholm, Roland Öhrn, insåg, tydligen efter viss tvekan, att inte ens han kunde hindra poliserna från att begagna sin fritid som de ville. Men han menade, och han framförde det offentligt, att semesterresor till vissa länder — han nämnde Chile utöver Sydafrika — i fortsättningen borde registreras och påverka vederbörandes tjänstgöring och även framtida befordran.

Att detta var ett upprörande och rent av otillständigt hot är väl alldeles klart. Skulle en kommunal myndighet kunna lägga sig i vart dess tjänstemän reser på semester? Säg att någon vill resa till Angola. Där styr en extrem vänsterregering — givetvis med ekonomiskt stöd från Sverige — dirigerad från Moskva och med åtskilliga tusen kubanska legosoldater i sin armé. Detta skulle viceordförande Öhrn inte reagera mot; till kommunistländer bör polismän få resa fritt. De får givetvis t ex fara till ett land som det förtryckta Kuba. Ingen skulle reagera. Dit för ju nyligen Sveriges utrikesminis-

ter med kabinettssekreteraren som van ciceron.

Vi lever som bekant i ett välreglerat samhälle. Viceordförande Öhrn tycks ha funnit ett hål i förordningarna som han vill stoppa igen. Tjänstemän i stat och

kommun bör anmäla målen för sina semesterresor till sin politiska överhet, som får avgöra om de är lämpliga eller inte. Överheten vet som alltid bäst och kan komma med repressalier om den inte blir åtlydd.

Pärmar för inbindning av årgång 1987

kan rekvireras från Svensk Tidskrifts expedition, tel 08-667 59 55, eller genom insättning av kronor 50:- på postgiro 7 27 44-6.